

Gedeputeerde Staten van Limburg
Kenmerk: 201000050126
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

Roermond: 8 juli 2010

Betreft: zienswijzen ontwerp vergunning Natuurbeschermingswet waterkrachtcentrale Borgharen (200900010888)

Van: mw. mr. G.J.M. Duijvestijn

Kenmerk: 10.134 / LD / 340.2.3 / waterkrachtcentrale Borgharen

Bijlage:

Geachte statenleden,

U heeft een ontwerpbesluit genomen inzake de aanleg en het in gebruik hebben van een waterkrachtcentrale(WKC) nabij de stuw van Borgharen. Bij deze willen wij van de gelegenheid gebruik maken hiertegen zienswijzen in te brengen.

Hoewel de Stichting Milieufederatie Limburg een voorstander is van het duurzaam opwekken van energie, dient zulks wel gepaard te gaan met het behoud van natuur en zonder verstoring van flora en fauna.

Algemeen

In de ontwerpvergunning ontbreekt een duidelijk gemotiveerde belangenafweging waarbij het belang van de groene energieopwekking wordt afgewogen tegen het behoud van de te beschermen soorten. Te meer daar niet uit de stukken blijkt of de voorstellen van de initiatiefnemer Arbra BV leiden tot een acceptabele situatie waarbij wordt voldaan aan de habitatnormen. U vaart volledig blind op door Arbra ingediende theoretische onderzoeken en vergeet daarnaast de nog niet beschikbare resultaten van het visgeleidingssysteem bij de WKC Linne. Of u in deze ook een eigen visie heeft blijkt niet uit de stukken. Aangezien niet vaststaat of de voorgestelde en nog voor te stellen maatregelen de gewenste werking hebben ten opzichte van de instandhouding van de soorten mag je van het bevoegd gezag verwachten dat zij een besluit neemt waarin een goed mechanisme zit ingebouwd om te voorkomen dat er uiteindelijk een WKC operationeel is die de norm niet haalt. Gelet op de grote investeringen is het een illusie om te denken dat in die situatie de WKC wordt stilgelegd.

In de gebrekkige belangenafweging ontbreekt een verwijzing naar de **nieuwe Benelux beschikking** over de vrije migratie van vissen. Deze beschikking heeft onder meer als doel dat :

- een bijdrage wordt geleverd aan de communautaire doelstelling om het biodiversiteitsverlies binnen de Europese Unie tegen 2010 - en daarna - een halt toe te roepen;
- dat door het wegwerken van knelpunten wordt bijgedragen aan de instandhouding van een aantal vissoorten die deel uitmaken van de bijlagen bij Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992;
- meer aandacht wordt geschonken aan de problematiek van de Europese aal waarbij de lidstaten verplicht zijn maatregelen te nemen voor het herstel van die soort.

De beschikking geeft daarbij in artikel 1 de definitie van vrije migratie van vissen in het algemeen. Daarnaast geeft artikel 2 het gezamenlijk beleid van de Benelux regeringen weer om de vrij emigratie te verzekeren. Waarbij in casu vooral lid 6 van belang is waarin staat:

“Door niet meer toe te staan dat nieuwe hindernissen zoals stuwen, waterkrachtturbines, pompen en gemalen worden opgeworpen zonder dat een oplossing wordt voorzien voor de vrije migratie.”

Hieruit blijkt de zorg voor een beheer als een goed huisvader. De bedoeling is niet te verhinderen dat er in waterlopen nuttige projecten worden gerealiseerd, maar dat er meteen bij het begin van het project voor te zorgen dat er geen nieuwe hindernissen meer worden opgeworpen voor de vrije migratie. De oplossing voor de vrije migratie is in casu ons inziens niet waterdicht.

Tevens ontbreekt in de ontwerpvergunning een verwijzing naar de **Kaderrichtlijn Water**. Daarin staat dat er geen achteruitgang mag optreden van de ecologische en chemische toestand (het standstill principe). Bij Borgharen is in het verleden een in werking zijnde sluis en stuw gebouwd en recentelijk is juist om de ecologische toestand te verbeteren een vistrap gemaakt, een flinke bypass. Deze ingreep heeft ongetwijfeld een positief effect op de vismigratie gehad. Voor een goed begrip de heilzame werking van een vistrap zit hem in het feit dat de vissen stroomopwaarts geen belemmering ondervinden. In stroomafwaartse richting zullen zij niet automatisch door de vistrap gaan, maar zullen in veel gevallen over of onder de stuw door gaan, maar dat gaat niet altijd goed. Door het initiatief van een waterkrachtcentrale zullen er turbines worden geplaatst waarbij de risico's van vissterfte groter worden. Je kan spreken van een achteruitgang t.o.v. de huidige ecologische situatie. Uit het ontwerp blijkt onvoldoende dan wel niet of de mitigerende maatregelen voldoende werking hebben. Kortom, op grond van de KRW mag de ecologische toestand niet achteruit gaan. De aanleg van een waterkrachtcentrale betekent zonder meer dat de situatie voor de visstand achteruit gaat.

Vergunningsvoorwaarden

Het is bij de vergunningsystematiek gebruikelijk om zaken die t.o.v. de aangevraagde vergunning verder uitgewerkt moeten worden, concreet te benoemen. Dat leidt dan meestal tot de figuur dat de aanvrager op een bepaald tijdstip, nadere plannen, technische beschrijvingen, etc aan het bevoegd gezag moet leveren. Bepaald kan worden dat uitsluitend na goedkeuring van die nadere uitwerkingen etc, gebruik mag worden gemaakt van de vergunning.

Het lijkt mij bij een aantal onderdelen van de vergunning noodzakelijk dat er zo'n koppeling komt. Nu is het veelal zeer vrijblijvend geregeld.

Functioneren van de Wkc (voorschriften 3, 4 en 5)

In bovenstaande voorschriften staat dat er binnen 2 maanden vóór de aanschaf gerapporteerd moet worden m.b.t. technische beschrijving van de turbines. Uit die beschrijving moet blijken of de percentages worden gehaald. Afgezien van het feit dat het voor de provincie moeilijk is om te bepalen wanneer Arbra de turbines gaat aanschaffen en dus de rapportageplicht ingaat, zou hier moeten worden bepaald, dat de rapportage moet uitgaan van verifieerbare praktijkgegevens over de desbetreffende turbines. Theoretische verhalen welke door fabrikant en initiatiefnemer worden aangeleverd zullen altijd een positief beeld geven.

Vistrap

De vistrap vormt een essentieel onderdeel van de maatregelen. Er ligt nu al een goedwerkende vistrap. Die moet verdwijnen en terecht wordt geëist dat de nieuwe vistrap eenzelfde werking heeft.

In voorschrift 17 wordt aangegeven dat het ontwerp, de aanleg en de werking van de vistrap binnen 6 maanden na de aanleg/inwerkingtreding van de WKC gerapporteerd dient te worden, "zodat de vismigratie gewaarborgd is". Het bevreemdt ons dat pas nadat de vistrap is aangelegd er gerapporteerd moet worden over het ontwerp. Het lijkt er op dat de initiatiefnemer aan de slag gaat met een voor het bevoegd gezag onbekend ontwerp, waarna het bevoegd gezag uiterlijk 6 maanden na de inwerkingtreding van de WKC iets te horen krijgt over de getroffen voorzieningen. Het bevoegd gezag heeft dan nauwelijks middelen om bij te sturen.

Bepaald moet worden dat **voordat** met de aanleg van de vistrap wordt begonnen, het ontwerp van de vistrap ter goedkeuring aan de provincie moet worden overlegd.

Visgeleidingssysteem (voorschriften 19 en 20)

Van belang is dat de ervaringen welke zijn opgedaan bij het visgeleidingssysteem in Linne sowieso moeten worden meegenomen.

Daarnaast dient in voorschrift 20 duidelijk staan dat het technisch ontwerp van het systeem **vooraf** aan de provincie ter goedkeuring moet worden aangeboden.

Vergunning ingevolge de Waterwet

In casu dient het Rijk nog een vergunning af te geven op grond van de Waterwet. Uit het vergunningbesluit blijkt dat RWS zeer kritisch staat t.o.v. de WKC. Wellicht verdient het aanbeveling dat RWS en de provincie de te verlenen vergunningen inhoudelijk nauw op elkaar afstemmen.

Kortom de Stichting Milieufederatie Limburg is van mening dan niet dan wel onvoldoende is aangetoond dat er ecologische een belangenafweging is gemaakt inzake instandhoudingdoelstelling en opwekken van energie middels een waterkrachtcentrale.

Met vriendelijke groet,
Stichting Milieufederatie Limburg,

De heer ir. J.H. Heijnen - directeur